

Il-Huttafa

numru 92

mejju - ġunju 2009

farfett
tax-xewk

BirdLife
MALTA

il-magazın ta' Klabb Huttaf

Bhalissa s-Sagħtar ikun bil-fjuri, u n-naħal jagħmel festa (u hafna għasfel) minnu...

Hej Huttaf!

Ritratt ta' Desirée Falzon

Il-lajs x'sagħtra dik!

X'għandna?

Editorjal	2
Aħbarijiet	3
Mid-dinja	4
Il-holm ta' Ġeremija	5
L-iSkrepbuk tal-Fjuri	5
Qatt innutajt?	6
Niltagħgu mad-Draguni	7
Attività	8
Is-Savanna	9
Nilagħbu tikka	10
Gallerija	10
Għandek dal-ktieb?	11
Dinja Waħda	11

Il-kumitat ta' Klabb Huttaf

Kathleen Mamo (kap) • Jason Aloisio
• Matthew Borg Cardona • Desirée Falzon
• Victor Falzon

kuntatt

indirizz
BirdLife Malta
57/28 Triq Abate Rigord
Ta' Xbiex XBX 1120
tel 21347644 / 21347645 / 21347646
imejl info@birdlifemalta.org
imejl tal-magażin
il-huttafa@birdlifemalta.org
websajt www.birdlifemalta.org

Klabb Huttaf

Klabb Huttaf huwa t-taqsimat ta' BirdLife Malta għall-membri ta' taħt il-18-il sena. Għall-membri tal-Klabb naghmlu harġiet fil-kampanja, żjarat f'riservi naturali, mixjiet, harġiet bil-lanċa, u naghmlu wkoll xogħol ambjentali. Kull xaharejn noħorġu dal-magażin Il-Huttafa li nibagħtuh lill-membri d-dar bil-posta. Bhalissa fil-Klabb qegħdin iktar minn 1200 membru. Shubija fi Klabb Huttaf hija €7 fis-sena.

© Publikazzjoni BirdLife Malta, Ġunju 2009
Disinn u produzzjoni Victor Falzon
Stampat għand Poulton's Print Shop

Reggħu gew

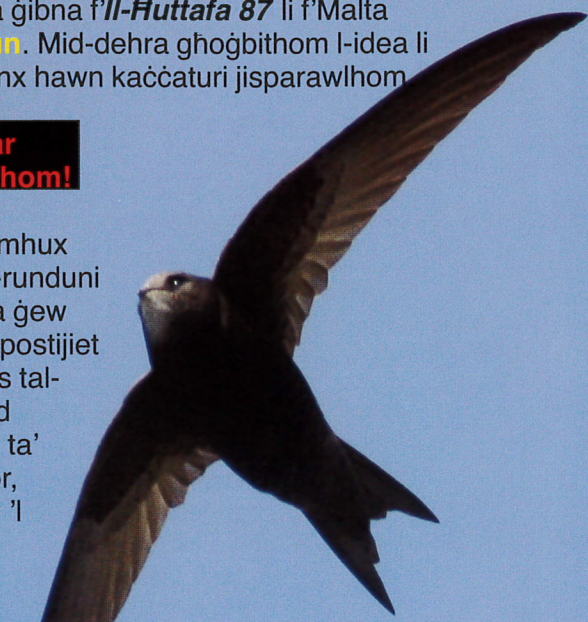
...u għabu 'l shabhom!

Is-sena l-oħra konna ġibna f'*Il-Huttafa 87* li f'Malta beda jbejjet ir-**rundun**. Mid-dehra għoġbithom l-idea li fir-rebbiegha ma jkunx hawn kaċċaturi jisparawlhom

U mid-dehra l-aħbar xerrduha ma' shabhom!

Għax dir-rebbiegha mhux talli reġa' għandna r-runduni jbejtu imma dis-sena ġew hafna iktar u nfirxu f'postijiet oħrajn. Il-berdwocers tal-BirdLife bilkemm qed ilehhu mar-rapporti ta' runduni deklin f'hofor, xquq, fili u ventilaturi 'l hawn u 'l hemm.

Tal-ġenn hux!

Sa sentejn ilu... ir-runduni f'Malta konna narawhom biss ipassu minn fuqna bla ma jieqfu.

B'xorti hażina... xi runduni konna narawhom ukoll mejtin b'tiri ta' senter!

Imma...

is-sena l-oħra u dis-sena, il-kaċċa fir-rebbiegha saret kontra l-liġi. Bis-saħħa t'hekk, il-qtil tar-runduni naqas hafna.

Nisperaw...

li fil-futur ir-runduni jibqgħu jbejtu f'pajjżna kull sena.

Grazzi lil Ray Galea tat-tagħrif li tana għall-mappa.

- bejjet żgur
- kważi żgur
- probabbli
- forsi

Zewġ runduni jidhru deklin fl-xquq fil-hajt tal-Knisja tal-Mellieha. Berdwocers rawhom anke jkeċċu Għasafar tal-Bejt mit-toqob!

Bullies!

Sa l-aħħar gurnata qabel morna bil-magażin għall-istampar, konna qadna qed nibdlu d-dettalji fil-mappa!

skrejjien

L-idea li f'Malta tinbena paver stejxin tar-rih ilha s-snin iddur. Issa Malta hija marbuta li tipproduċi enerġija nadifa, u għalhekk l-idea issa trid bilfors issir realtà!

U l-problema, bhas-soltu, hija: FEJN ha nibnuha? Biex tiehu l-enerġija mir-rih trid tibni skoss skrejjien enormi. U la Malta żghira, trid toqghod attent fejn tibnihom halli ma jiġux jidhru minn kullimkien.

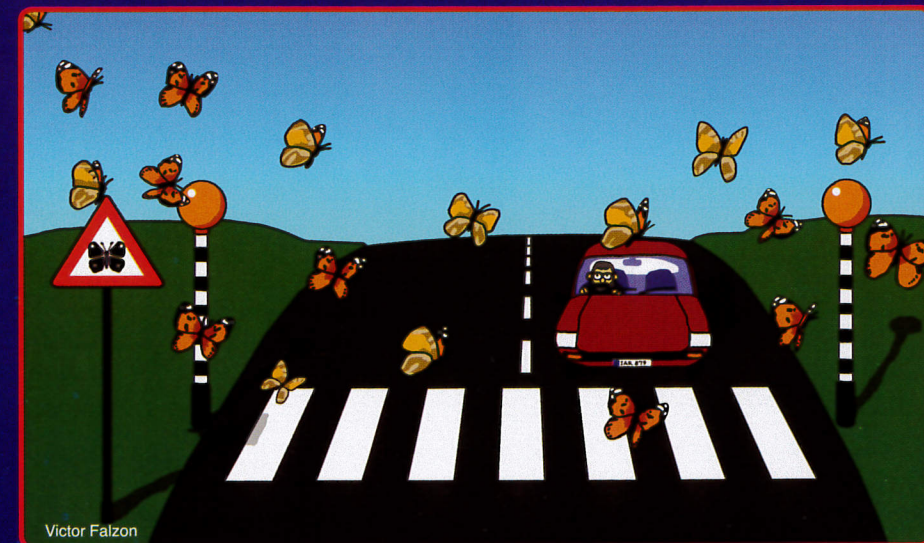
Ftit ilu l-Gvern għażel tliet postijiet - **il-Bahrija, Hal Far** u **fil-baħar** (hdejn L-Ahrax tal-Mellieha) - biex minnhom jintgħażel wiehed. Issa jridu jsiru l-istudji...

Il-BirdLife taqbel hafna mal-enerġija nadifa. Imma l-proġett xorta jinkwetana għax dawn l-irdieden enormi jistgħu jkunu perikolużi għall-għasafar tal-passa, li spiss jahbtu magħhom.

Ray Galea

Victor Falzon

editorjal

Victor Falzon

Victor

Victor Falzon
l-editor

IL-FARFETT TAX-XEWK (Painted Lady *Vanessa cardui*) huwa wiehed mill-friefet tal-passa. Hafna friefet Maltn imsemmin għall-pjanta favorita tax-xgħat tagħhom. Għalhekk il-Farfett tax-Xewk ibid fuq il-xewk, halli meta jfaqqas ix-xagħat, ikun imdawwar b'festa ta' weraq bnin!
Ritratt ta' Victor Falzon

X'hemm mal-faċċata?

2000 xadin!

Mhux soltu nisimghu ahbarijiet tajbin fuq l-orangutan. L-orangutan hija wahda mix-xadini kbar fil-periklu li tingered mid-dinja. Dan ghaliex hafna mill-foresti fejn jghix qeghdin jinqatghu.

Imma ftit xhur ilu grupp naturalisti sabu li go foresta kbira (kwazi daqs Corsica) fil-muntanji tal-Borneo ghad hemm jghixu hafna orangutan. Borneo hija gżira enormi li fiha hafna foresta. Dawn il-foresti qeghdin fil-muntanji u ghalhekk mhumiex fil-periklu li jinqatghu ghax l-art ma tkunx tajba ghall-biedja. In-naturalisti jikkalkulaw li f'dil-medda foresta hemm mal-2000 orangutan.

Il-Gvern Indonezjan issa qed jithajjar jiprotegi dil-foresti. Idea tajba!

Griż vs Ahmar

Dan **Skwiril Griż!** Helu kemm trid, imma huwa problema fl-Ewropa. Il-Griż kienu gabuh mill-Amerka fil-bidu tas-Seklu 20 u telquh fil-foresti Ewropej. Imma fl-Ewropa digà kien hawn skwiril ieħor: l-**Skwiril Ahmar**. Minhabba li l-Griż huwa ikbar mill-Ahmar, l-Ahmar ftit ftit sparixxa minn hafna nhawi tal-Ewropa. Fl-Inglaterra l-Ahmar sar rari f'hafna nhawi. Issa biex isolvu l-problema ha jkollhom joqtlu hafna Skwirils Griżi...

Xmajjar bil-Hitan

Il-gvern Brażiljan ghadu kemm hareg l-ewwel permessi biex jinbnew zewg digi kbar fuq ix-xmara Madeira. Dawn huma s-San Antonio Dam u l-Jirau Dam. Il-Madeira hija l-itwal xmara li tiftah fix-xmara Amazon. Dal-progett ha jiggenera hafna enerġija nadifa u elettriku ghall-pajjiż.

Tajjeb! Progett ieħor favur l-ambjent!

Hallik minn tajjeb, ras! Dawk id-digi ha jiffurmaw ghadira darbtejn daqs Malta, u dik l-ghadira ha tgharraq miljuni ta' sigar bil-hajja kollha ta' go fihom. Diżastru shih!

Mhux biss! Id-digi huma bhal hitan enormi li ha jaghluq x-xmara minn naħa ghall-oħra. Issa b'dawn id-digi ahna l-catfish u hut ieħor kif ha npassu fix-xmara għażiża tagħna? Se nsibu hajt ma' wiċċna!

Issa sew! Ahna tribù ta' sajjeda li nghixu n-naħa t'isfel tax-xmara. Issa jekk ma jasalx il-hut ahna x'ha nieklu?

Jien toghgobni l-idea, ghax il-progett ha jiftah hafna toroq godda. B'hekk jien u shabi nsibuha faċli biex nidhlu bis-serqa u nqattghu partita sigar. Prosit prosit!

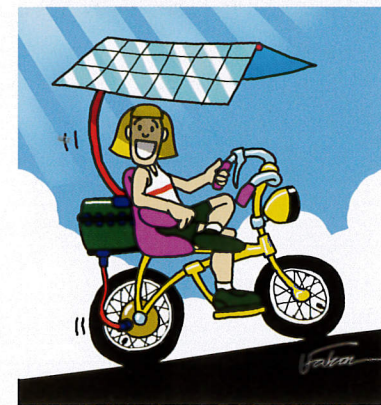
Jien bidwi tas-soja u sirt biljunarju. Dal-progett joghgobni ghax ha jiftahli medda oħra kbira ta' foresta, u jien ha nwiċċiha u nizragħha kollha soja! U nsir ziljunarju. Idea tajba!

Kemm mort zmerc! Jidher li progett enormi jgib problemi enormi. U l-ambjent se jitlef flok jirbah!

Il-holm ta' Geremija l-Gurat

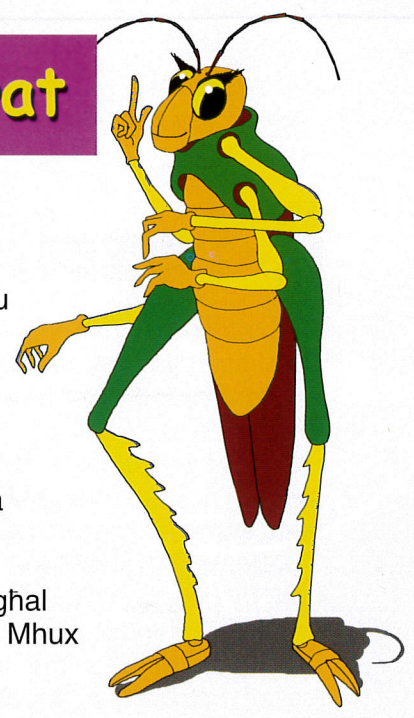
Qed nohlom li xi darba l-bjut kollha ta' Malta jkollhom fuqhom twavel fotovoltajci. Dawn ikunu qishom kartelluni miksijin b'materjal li jibdel id-dawl tax-xemx f'elettriku. Dan l-elettriku imbagħad jizdied mal-provvista tal-elettriku normali. B'hekk il-pawer stejns jithaddmu inqas u jdaħhnu inqas.

Dan l-apparat ghadu ftit ghali. Għalhekk qed nohlom li l-Gvern xi darba jagħti l-eżempju billi jibda jixtri minnhom u jarmahom fuq il-bjut tal-iskejjel primarji u sekondarji kollha, u fuq il-bjut tal-bini tal-gvern kollu. U jqabbadhom kollha mal-provvista tad-dawl.

Ara x'medda bjut dik, ara kemm enerġija mix-xemx. Enerġija b'xejn, għal dejjem, u fuq kollox bla farka tniġgis. Mhux tal-holm jew?

Intom il-Maltin jahasra b'xortikom għandkom dix-xemx kollha u m'intomx tużawha. Hawn pajjiżi bhall-Germanja u d-Danimarka li m'għandhomx kwart tal-granet xemxin li jkollha Malta... u xorta jonfqu mijuni ta' ewro fis-sena fuq apparat fotovoltajku.

Isma' xbin, int tikkritika biss taf?

Hmm, ma tantx għandek talent għat-tejp hux...

L-iskreppbuk tal-Fjuri

kitba ta' Jeffrey Sciberras

papoċci bajda

bl-Ingliż **Sicilian Snapdragon**
isem xjentifiku *Antirrhinum siculum*

- Tghix 2-3 snin.
- Tagħmel fjuri kulur il-krema bi ftit isfar u b'linji vjola; għandhom forma ta' wiċċ ta' dragun Ċiniż. Il-fjuri jidhru s-sena kollha imma l-iktar fir-rebbiegha.
- Meta jkun zghir, il-weraq ikun vjola, meta jikber isir aħdar skur. Tifforma arbuxxell zghir u kull fergha tikber xi 30cm.
- Din il-pjanta tikber l-izjed f'postijiet ġebelin, bhal swar u rdumijiet, u tinsab ukoll fuq djar antiki.
- Dari kienet tinsab biss Malta u Sqallija, imma issa nfirxet fl-Italja, fi Franza u fuq gzejjer oħra. Matul is-snin jidher li saret iktar komuni milli kienet qabel.

Arnold Sciberras

desirée falzon

il-fossili

Qatt innutajt ġebel b'xi forom strambi fiha? Forsi hsibthom grif jew daqqiet fil-ġebbla u ma tajtx kashom iktar. Fil-fatt dawn huma fdalijiet ta' animali li ghexu miljuni ta' snin ilu! Kif jista' jkun?

L-iktar blat antik ta' Malta ghandu xi 30 miljun sena. F'dak iż-żmien Malta ma kinitx gżira kif inhi illum, imma kienet saff tajn, ramel u ġir f'qiegħ il-baħar! Biż-żmien dal-materjal ibbies u sar blat. It-tip ta' ġebbla Maltija jghidulha limestone, ghax fiha hafna ġir (bl-Ingliż *lime*).

Li huwa interessanti hu li fiż-żmien meta l-ġebbla kienet għadha tajn, fil-baħar kienu wkoll jghixu hafna animali bħal hut, bebbux u rizzi. Meta dawn l-animali kienu jmutu, ġisimhom kien jinżel fil-qiegħ. Il-partijiet ibsin tal-animali (per eżempju għadam, qxur u snien) ma tmermrux imma wehlu

fit-tajn u biż-żmien saru huma wkoll parti mill-blatt. Nghidu li saru fossili, u uħud minnhom għadek tista' tagħrafhom sal-lum.

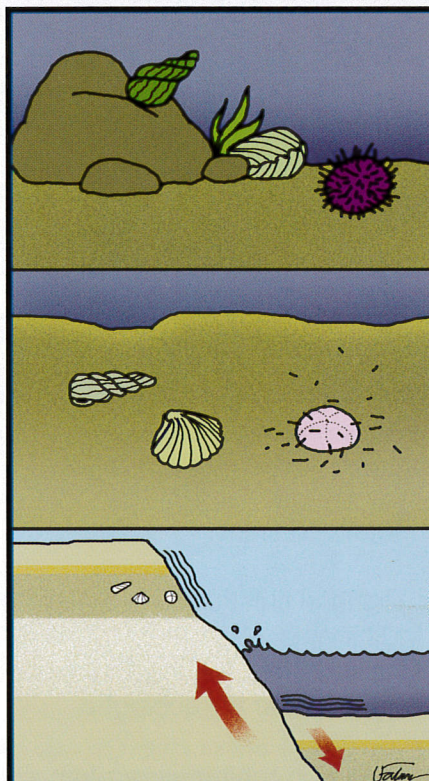
Mel'issa zomm għajnejk miftuħin u haress sew lejn il-ġebel tad-dar, tal-iskola, taċ-ċnut jew il-blatt fil-kampanja, ha tara ssibx fossili.

U jekk issib waħda, għax ma toħdilhiex ritratt u tibagħtulna?

Fossila tal-qoxra ta' rizza. Din t'hawn fuq slajsjata min-nofs - dan ġara meta nqatgħet il-ġebbla biex tintuża għall-bini.

Desirée Falzon

Victor Falzon

Fossili huma fdalijiet ta' animali li ghexu miljuni ta' snin ilu (1). Meta mietu, il-qxur tagħhom indifnu fit-tajn tal-qiegħ (2), u biż-żmien saru blat. Il-blatt jitla' fil-wiċċ b'ċaqliq tal-art (3). Biż-żmien il-blatt jimmermer u l-fossili jinkixfu. Minnhom nitgħallmu x'kien jghix fil-qedem.

Jekk tixtieq titgħallem iktar fuq il-fossili ta' Malta, ixtri l-ktieb (żewġ volumi) **Il-Ġeoloġija u l-Paleontoloġija tal-Gżejjer Maltin** (Kullana Kulturali, 2006) tal-habib tagħna Michael Gatt.

Fossila tal-qoxra ta' rizza. Din probabbli l-istess tip ta' rizza li tidher fir-ritratt ta' fuq, imma hawnhekk qiegħda shiha.

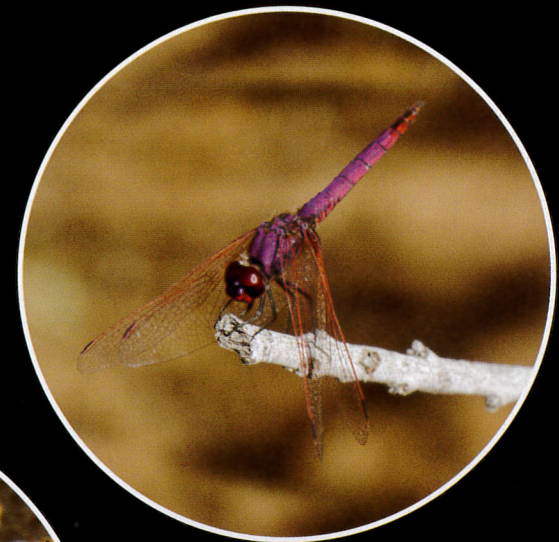

Fossila ta' arzella

Ojj! Jekk issib fossili tiprux taqlagħhom! Dawk huma proprjetà publika u kontra l-liġi tbağħbas fihom jew toħdohom. Hallihom hemm halli jgawdihom kulhadd. Forsi jibagħhu hemm miljun sena ohra!

Niltaaqghu mad- Draguni!

Bl-Ingliż jghidulhom *dragonflies*. Bil-Malti kważi kulhadd jghidilhom helikopters, u veru hekk qishom! Imma isimhom proprja huwa **mazzarelli**. Huma insetti kbar u spiss ikkuluriti. Jghixu l-iktar fejn l-ilma helu, ambjent li f'pajjiżna ma tantx hu komuni. Għalhekk Malta m'għandniex speċi daqs kemm forsi hemm f'artijiet oħrajn, anke għax pajjiżna huwa żgħir. S'issa nafu b'xi 17-il speċi, u dawn huma ftit minnhom...

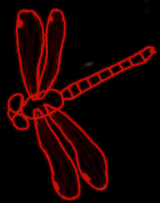
vjolett
violet dropwing

kaħlan prim
long skimmer

skarlat
broad scarlet

kaħlan tal-faxx
black-tailed skimmer

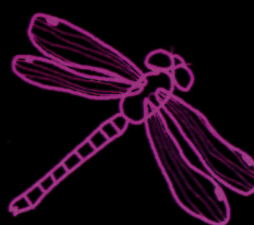
kaħlan żgħir
keeled skimmer

sultan sewdien
lesser emperor

sultan
blue emperor

ritratti ta' Victor Falzon

lejla ma- ċief

importanti

Ibbukkjaw billi ċċem plu lill-BirdLife fuq 21347644/5, (hinijiet tax-xoghol)

Meta tibbukjaw tinghataw iktar dettalji (hin, post, eċċ)

Ċans biex tibbukjaw ghandkom sa nhar l-Erbgħa 8 Lulju 2009, imma ddu-mux tahsbuha għax il-postijiet għandhom habta jinhatfu!

Tibaghtux flus bil-posta - hlas isir fil-post. Jekk iġġibu flus bil-eżatt inhaffu iktar.

Jekk il-baħar jagħmlikom id-deni, tieklu xejn sa tliet sigħat qabel il-harġa.

Membri taht it-8 snin irid jiġi magħhom xi hadd kbir (18+).

Bhas-soltu fis-sajf ha nagħmlu harġa bil-lanċa biex immorru nfittxu u ngawdu ftit minn dak it-tajr tal-ġenn: iċ-ċief! Iċ-ċief huwa tajr kbir tal-baħar, qisu gawwi. Li għandu speċjali hu li jbejjiet f'hofof fl-irdum. Li għandu speċjali wkoll hu li bi nhar joħroġ jistad fuq il-baħar, u filgħaxija jidhōl lura fil-bejta. Li għandu speċjali iktar hu li qabel jidhōl jinġabar fi gruppi 'l barra mix-xatt jistenna x-xemx tinzel. U li għandu speċjali ekstra hu... li f'Malta jbejjiet eluf ta' ċief!

Aħna li nagħmlu hu li noħorġu bil-lanċa nfittxu uħud minn dawn il-gruppi ta' ċief, u fil-kwiet nersqu lejhom u ngawduhom itiru madwarna u jpoġġu f'wiċċ l-ilma. Esperjenza unika. Titilfuhiex!

data: is-Sibt 11 Lulju 2009
tul tal-harġa: xi 3 sigħat
prezz tal-lanċa: xi €5 kull persuna

merhba: membri Klabb Huttaf u l-familja
postijiet: limitati - ibbukjaw!
Aktar dettali meta ċċemplu

X'ghamilt!?
X'GHAMILT!?

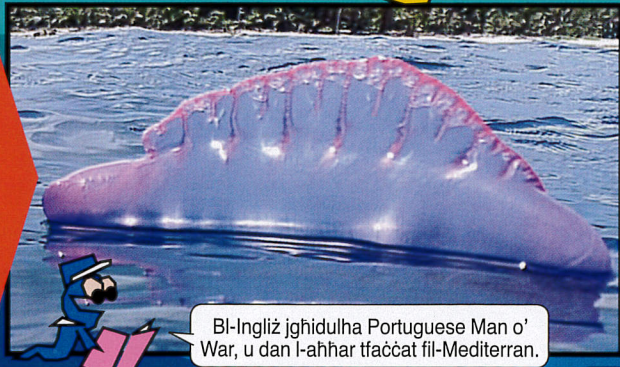

lentiġiet

Kif għednielkom fl-aħhar harġa ta' Il-Huttafa, bil-flus li ġbarna fil-Mixja Maratona ta' Marzu xtrajna l-grasscutter għal Foresta 2000, u tghidx kemm qed jintuża. Peress li kien baqa' l-flus, xtrajna wkoll 60 lenti biex jużawhom l-istudenti meta jżuru r-riservi naturali ta' Is-Simar u l-Ghadira. Kif jafu t-fal li diġà użawhom, dawn il-lentiġiet huma tajbin hafna biex tosserva animali zġhar bħal insetti u brimb.

Jekk tkunu qed tghumu u taraw dil-qisha bużżieqa blu, tmissuhiex u itilghu malajr mill-baħar. Din FIŻALJA, brama kbira bi xniexel twal hafna. Sabiha kemm trid, imma tniggeż hafna.

Bl-Ingliż jgħidulha Portuguese Man o' War, u dan l-aħhar tfaċċat fil-Mediterran.

www.merlinlibrary.com
mail@merlinlibrary.com

merlinlibrary
the name in publishing and bookselling since 1964

An unbelievable range of books
to suit all tastes at the best prices

merlinlibrary
Mountbatten Str. Blata l-Bajda HMR 1575
T: 21 234438
F: 21 221205
F: 21 221135

Zgur rajtu xi films fejn iġibu xeni tal-Afrika b'wesgħat kbar b'hafna haxix baxx, xi sigar 'l hawn u 'l hemm u forsi xi iljunfant jew ġiraffa! Dan huwa l-ambjent tas-

savanna

Elisabeth Conrad

Ngorongoro huwa park famuż fi Tanzania fejn tispikka s-savanna.
Ritratt sabih ta' Alison Buttigieg

Is-savanna jinstabu fuq iż-żewġ naħat tal-ekwatur, hafna drabi fiż-żoni bejn il-foresta tropikali u d-deżert. Hemm diversi tipi ta' savanna imma fihom kollha jiddomina: il-haxix!

It-temperatura fis-savanna tkun shuna s-sena kollha, però xorta hemm żewġ staġuni distinti. F'wieħed mill-istaġuni ftit tagħmel xita, però fl-ieħor tagħmel hafna. Karatteristika oħra tas-savanna hija li spiss ikun hemm nirien.

flora...

X'hajja nsibu fis-savanna? L-ewwelnett insibu hafna haxix imma ftit sigar, għax ma tagħmilx xita biżżejjed biex issostni l-foresti. Il-pjanti adattati għal xhur shah ta' nixfa, per eżempju għandhom għerqu twal jew zkuq li jaħżnu l-ilma. Fl-Afrika, is-siġra tipika tas-savanna hija l-akaċja, u fl-Awstralja hemm l-ewkaliptus.

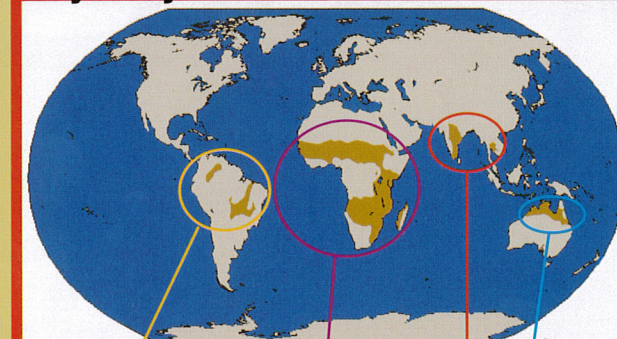
Il-haxix ukoll ivarja, u tipi differenti

jinklhom animali differenti. Kultant speċi differenti jieklu wkoll partijiet differenti tal-pjanta: oħrajn jieklu fl-istess post però f'hinijiet differenti tal-ġurnata jew tas-sena. Bis-saħha t'hekk jgħixu hafna animali differenti f'dan l-ambjent.

fawna...

U l-animali? Biex insemmu ftit, fis-savanna Afrikana nsibu l-iljun, iċ-ċita, il-leopard, iż-zebra, l-iljunfant, il-ġiraffa u diversi antilopi. Tajr tal-priża bħall-African fish eagle jużaw in-nuqqas ta' sigar biex jilmhu l-priża tiġri għall-kenn! Fis-savanna tal-Amerka t'Isfel hemm diversi tipi ta' ċerv, u animal jgħidulu capybara. U

Fejn hija s-savanna?

Amerka t'Isfel	Afrika	Asja	Awstralja
Brazil Colombia Venezuela	Kenya Uganda Tanzania	Afrika t'Isfel India	Madagascar

Hemm pajjiżi oħrajn ukoll.

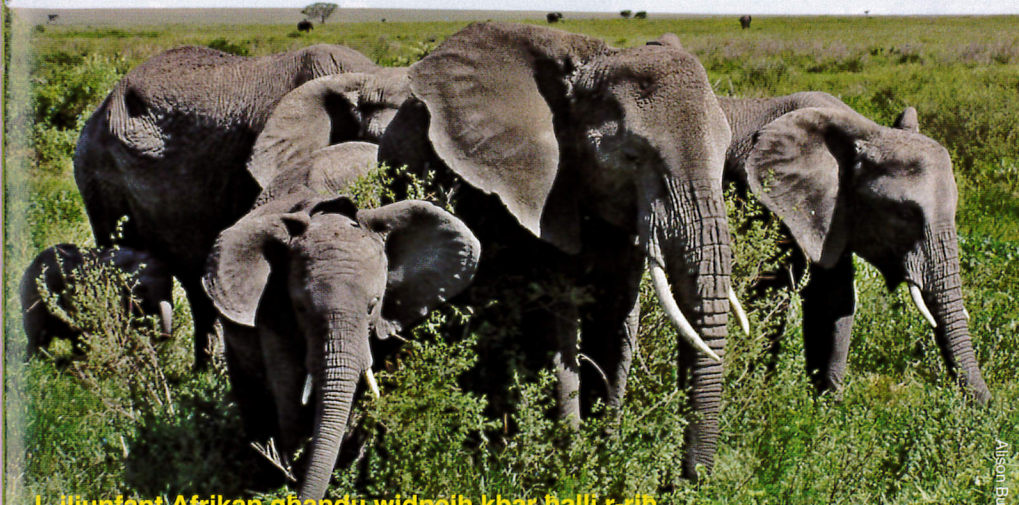
fl-Awstralja hemm il-kangarù.

flora...

Biex jevitaw l-istaġun tan-nixfa, xi animali tas-savanna jpassu, per eżempju l-gnu. Biex jevitaw il-qilla tax-xemx, il-kangarù jirgħu filgħodu kmieni, filgħaxija jew bil-lejl. Animali oħrajn ihaffru taht l-art.

Madwar id-dinja u speċjalment fl-Afrika, meded kbar ta' savanna ġew protetti bħala parks. Minkejja dan, is-savanna jinkludu hafna animali li dalwaqt jinqerdu, bħar-rinoċeront, li spiss jinqatel mill-kaċċaturi. Periklu iehor kbir huwa l-użu intensiv tal-art mill-bniedem, speċjalment ir-ragħa ta' wisq bhejjem domestiċi (baqar eċċ). Meta jiġri dan, il-haxix jittiekel malajr u s-savanna tispikka kważi deżert.

Jekk ikun hemm kontrolli fuq il-kaċċa u fuq id-daqs tal-imriehel, il-bniedem u n-natura kapaċi jgħixu flimkien anke fis-savanna.

L-iljunfant Afrikan għandu widnejh kbar halli r-rih jiffriskalu d-demm li jgħaddi minn go-šhom!

nilaghbu tikka

ma' Janet u Amy Gerardi

Il-Huttafa 92 • Ġun 2009 • p10

Dawn il-bnadar ma jeżistux vera imma ivvintajniehom ahna. Il-loghba hija din: kull bandiera fiha sett kuluri li ghandhom ifakkruk f'ghasfur. Kapaċi tqabblu l-bandiera mal-ghasfur? L-ghasfar huma dawn:

A Żanzarell Iswed	B Verdun	Ċ Ta' San Martin	D Tajra Safra	E Kuluvert tas-Salib
F Merill	Ġ Gallozz Iswed	G Fjamingu	H Daquqa tat-Toppu	H Fras-servjent

Jekk ikollkom xi ktieb bhal *Ghasfar Madwarna* jghinkom hafna biex taqtghuhom.

It-twegibiet qeghdin isfel.

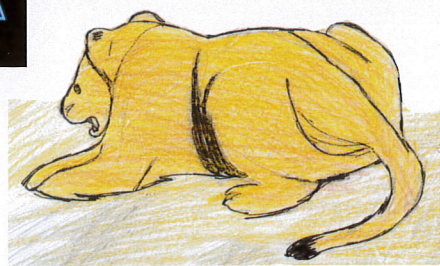
A5 • B10 • C8 • D3 • E7 • F6 • G1 • G4 • H2 • H9

gallerija

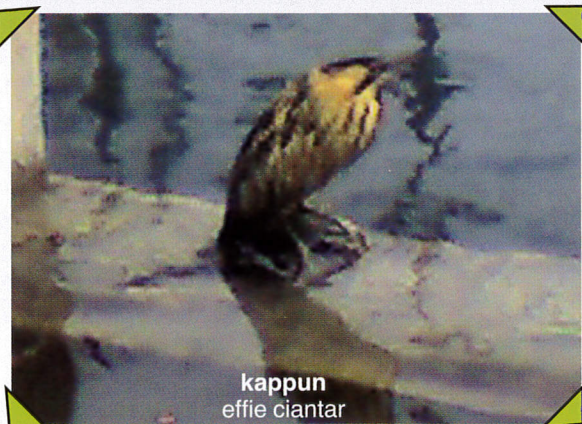
Ibaghtulna tpingijiet u ritratti li tiehdu. Basta jkunu tan-natura.

ghasfur tal-bejt
liam borg

iljun
ayrton galea 7

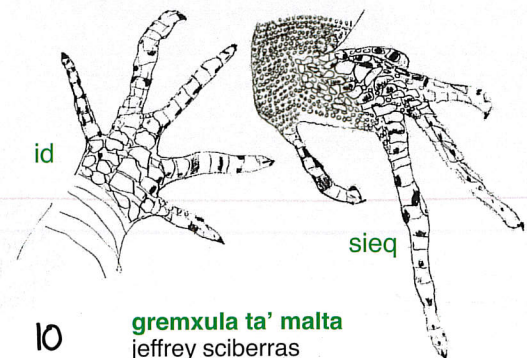

kappun
effie ciantar

Effie ra dal-Kappun f'ġibjun ġo Wied Garnaw, hdejn Santa Luċija, u hadlu ritratt bil-mowbajl. Il-Kappun mhux ghasfur komuni f'Malta.

qanfud
martina camill-eri 11

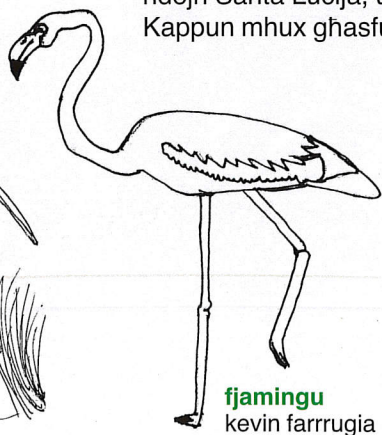

id

sieq

bekkaċċ
daniel aquilina 9

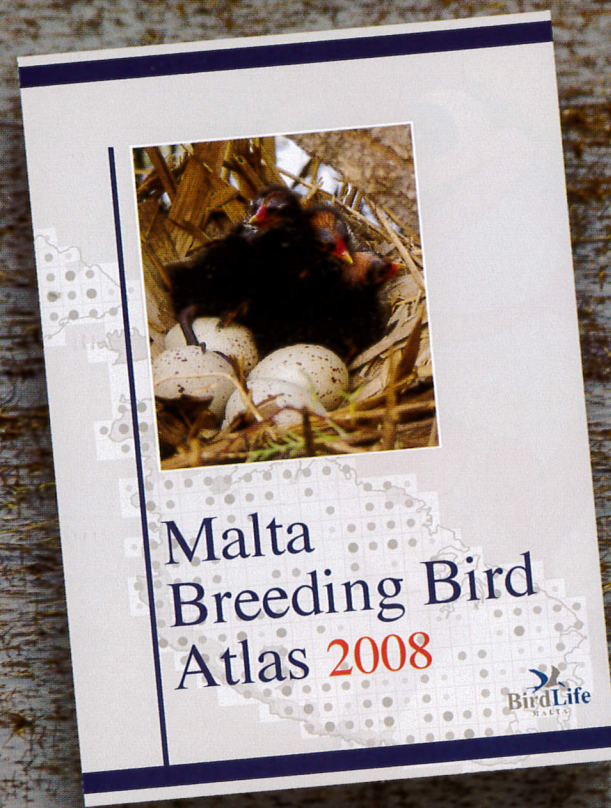
fjamingu
kevin farrugia 10

daquqa
tat-toppu
adin vella 14

Il-Huttafa 92 • Ġun 2009 • p11

Għandek dal-ktieb?

L-aħwa, dal-ktieb fuq l-ghasfar li jbejtu f'Malta! Nahseb li fuqna, hux! Nghidu lill-Mamà tixtrihulna?

Iva, smajt li interessanti għax mimli ritratti bil-kulur u mapep. Imma min jaf kemm hu għali!

U x'għali hu! Qiegħed €10, anzi għalina l-membri tal-BirdLife qiegħed biss €7.

Biex tordnaw dal-ktieb, ċemplu lill-BirdLife fuq 21347646

Fir-ritratt jidhru tliet frieh ta' Monakella, li faqqsu l-Ghadira fis-7 Ġunju 2009. Fir-ritratt għad għandhom biss... jumejn!

titwila lejn Dinja Wahda

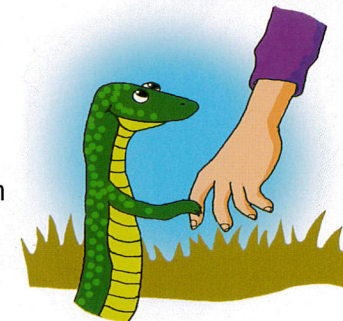
Desirée Falzon

Taf liema hi l-iktar attività popolari f'Dinja Wahda? Hija l-attività **l-Promise!** Ghamiltuha fil-klassi jaqaw? Ha nfakkrek...

Ara, l-ewwel l-ghalliema taghtik stampa ta' gremxula biex inti tqasqasha, taghtiha kulur u taghmilha forma ta' kartolina. Imma l-iktar biċċa importanti hija l-wegħda, fejn inti tghid li l-gremxul thobhom u li m'intix se taħqarhom. Jekk m'ghamiltx din l-attività l-iskola, tista' taghmel xi haġa li tixbahha.

Bhalissa żmien tajjeb biex tara l-gremxul għax is-shana jhobbuha. Spiss tarahom jixxemu fuq xi ġebba jew ċint, speċjalment fil-ghodu meta jkunu għadhom bierda wara lejli bla xemx. Jekk għandek kamera, il-gremxul faċli tehodlu ritratti għax meta jkun qed jixxemmex ma jkollux aptit jiċċaqlaq. Ersaqlu bil-mod u hudlu ritratt. Jekk ikun raġel ahjar, għax il-kuluri tiegħu iktar jispikkaw minn tal-mara: dahru ahdar bit-tikki suwed, żaqqu safra ċar u grizmejh fl-orangjo. In-nisa jkunu kannella. Jekk m'ghandekx kamera, idhol fl-Internet, iggugilja WALL LIZARD u ssib kemm trid!

Aghmel printout tar-ritratt daqs kwart ta' dil-paġna, itwi l-karta fi tnejn. U l-kartolina lesta! Fuq ġewwa tal-kartolina ikteb wegħda qasira lill-gremxul kollha u dendilha fil-kamra tiegħek. Għaliex dan kollu? Għax hawn tfal li ma jahmlux jaraw gremxula - ikunu jridu jwaddbulha ġebba halli jġegħluha twaqqa' denbha - x'moħqrija! Fil-wegħda tinsix tikteb ukoll li jekk tara tfal jahqru l-gremxul se tipprova twaqqafhom.

Dinja Wahda hija kampanja edukattiva li qed titmexxa fl-iskejjel primarji minn BirdLife Malta flimkien ma' Bank of Valletta Ltd, il-partner tagħha fl-edukazzjoni

Victor Falzon

BOV Young Savers Account

aħna
ngħinuk
tfaddal

Faddal il-flus li taqla' permezz tal-**BOV Young Savers Account** u gawdi minn:

- Karus b'xejn meta tkun faddalt €100 fil-kont
- Rati vantaġġużi ta' imghax fuq il-flus li ġgemma'.

 www.bov.com customercare@bov.com 2131 2020

Mahrug mill-Bank of Valletta p.l.c., 58 Triq Żakkarja, Valletta VLT 1130 - Malta

BOV

Bank of Valletta

Impenn lejn is-Suċċess tieghek